

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
„Apor Elemér munkássága”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

Dr. Cs. Varga István (név)

..... (aláírás)

Eger, 2017-10-02 (település, dátum)

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Dr. Cs. Varga István
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Dr. Cs. Varga István irodalomtörténész
Levelezési cím: 3300 Eger, Kossuth L. u 24. I/3.
Telefonszám: 06-30/4333-773
E-mail cím: csvarga@arssacra.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Apor Elemér munkássága
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság	egészség és életmód	épített környezet
ipari és műszaki megoldások	X kulturális örökség	sport
természeti környezet	turizmus és vendéglátás	
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Eger
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
X települési   tájegységi   megyei   külhoni magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Dr. Kapor Elemér (írói nevén Apor) költő, író, szerkesztő 1907. március 19-én született Rimaszombatban. Édesapja tisztviselő volt, aki Makó után Egerben telepedett le.

Érettségi után az Egri Jogakadémiára jelentkezett. Egyre népszerűbb szerző lett a város irodalmi köreiből, elnyerte a Gárdonyi Társaság irodalmi pályázatának első díját is. Szegeden szerezte meg jogi diplomáját, de újságíró lett. 1928-ban került az Egri Népújsághoz, amely 1929-től Eger címmel jelent meg. Újságíróként részt vett az egri vár régészeti feltárásában is. Az újságírás és az irodalom mellett nagy szenvedélye volt a színjátszás. Rendezőként és színészként is részt vett az Egri Műkedvelők Köre előadásain. A Kör, amely 1931-ben felvette a Thália Egri Színjátszó Társaság nevet, igen színvonalas előadásokat tartott. A színikör elnöke 1938-ig dr. Óriás Nándor jogakadémiai tanár, majd Breznay Imre volt. Még ősbemutatóra is sor került Egerben, Pirandello *Így vagy úgy* című darabját először az egri társulat mutatta be. Apor Elemér az 1882-ben alapított Egri Dalkörnek is szólistája volt. Frank Tivadar felkérésére ő készítette Egerről az első hangosfilmet. Ő írta a film forgatókönyvét, de a filmfelvételek helyszíneinek a kiválasztásában is közreműködött. Apor Elemér megírta a Dalkör és a Színjátszó Társaság történetét is.

Igazi szenvedélye azonban az irodalom volt. 1907-ben született, így tagja volt a Nyugat utáni harmadik nemzedéknek, de Budapesttől távol nagyon nehezen tudott érvényesülni. Első verseskötete, a *Mindenki nagynak születik* 1935-ben jelent meg. Költői (és emberi) pályáját

azonban a néhány évvel később kitört világháború derékba törte. 1944 őszén elvitték katonának, majd szovjet hadifogságba esett. Hazatérése után bíróság elé állították és koholt vádak alapján egy évre internálták. Szabadulása után egzisztenciálisan is nehéz helyzetbe került, irodalmi terveivel nem foglalkozhatott, az ÉMÁSZ-nál lett anyagbeszerző, onnan ment nyugdíjba.

Valóban az asztalfióknak írt, szinte hihetetlen, de a második kötete, a *Mindenütt téged kerestelek* című válogatás 53 (!) esztendővel az első kötet után jelent meg a Magvetőnél 1988-ban. Levéltári kutatómunkája eredmény lett az 1988-as *Kisváros a felhők fölött* című munka, amelyben a városról szóló helytörténeti cikkeit adta közre. Műve olvasmányos, de tudományos igényű írásokat tartalmazó hasznos válogatás. A *Feje fölött a pallos árnyéka* 1992-ben jelent meg, ez a regénye Dobó István életéről szól. Fontos irodalomtörténeti adalék Apor pályájához, hogy ő fedezte fel Kálnoky Lászlót, ő közölte először a tehetséges fiatal költő verseit. Kálnoky László nem tagadta meg mesterét-barátját, Apor rehabilitációjában mérföldkő volt az 1982-es esztendő, amikor Kálnoky az *Élet és Irodalomban* közli Adósság című versét, amelyben az akkor 75 éves egri költőt köszönti. Összegyűjtött verseinek kötete (*Pont a semmi falán*) 1996-ban látott napvilágot. 2000. január 8-án, életének 93. évében hunyt el Egerben. A Hatvani temetőben nyugszik.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Napjainkban Apor Elemér testesíti meg Gárdonyi igazát: nem születhet mindenki Egerben, de kivívhatja az egri nevet. Ma őt tartjuk „a legegribb egrinek”

„Súlyosan tévednek, akik azt hiszik, hogy a város nem egyéb, mint az egy helyen lakó, ott megtelepedett emberek összessége. Több annál. Múltjával, történelmének egész nyomatékával több. Mert itt vastag réteg rakódott le a tatárjárás gyűjtogatásának keserű füstjéből, Dobó hősi küzdelmeinek verejtékéből, kilencven év török uralmának Allah-himnuszaiából, Rákóczi harangjának kongásából, Kossuth tisztelgéséből, orosz csizmák dobogásából, rengeteg vérből, könnyből, dicsőségből. Ez a város nem egykönnyen engedett falai közé idegent az elmúlt századok során.”

1991-ben Apor Elemér Eger díszpolgára lett, 1992-ben pedig a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével tüntették ki.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- 1. Apor Elemér: Mindenki nagynak születik. Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. Bp., 1935.
- 2. Apor Elemér: Mindenütt téged kerestelek. Válogatott versek. Magvető Kiadó, Bp., 1988.
- 3. Apor Elemér: Kisváros a felhők fölött. Dobó István Vármúzeum, Eger, 1988. (Szerkesztette: Löffler Erzsébet.)
- 4. Apor Elemér: Feje fölött a pallos árnyéka. Dobó István, regényes életrajza. Felsőmagyarország kiadó, Miskolc, 1992.
- 5. Apor Elemér: Pont a semmi falán. Összegyűjtött versek. Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 1996.
- 6. Apor Elemér: Fejezet az egri amatőr színjátszás történetéből. Archivum, Heves Megyei Levéltár Közleményei, Eger, 1975. 4. szám. 103.116.
- 7. Apor Elemér: Az Egri Dalkör története. Archivum, Heves Megyei Levéltár Közleményei, 1979. 62-99.

- 8. Apor Elemér: Kisváros a felhők fölött. Eger, 1988, A Dobó István Vármúzeum kiadása. Szerk.: Löffler Erzsébet.
- 9. Apor Elemér: Feje fölött a pallos árnyéka. Dobó István regényes életrajza. Felsőmagyarországi Kiadó, Miskolc, 1992.
- 10. Kálnoky László: Egy ember élete, aki véletlenül költőnek született. (Kabdebó Lórántnak adott életrajzi interjú.) Gépirat. 24. és 28-29. o.
- 11. Breznay Imre: Eger a XIX. században. Diárium. Eger, 1995.
- 12. Kálnoky László gépiratos életrajzi vallomása, amelyet interjú formájában Kabdebó Lóránt készített a költővel.
- * 1999-ben készült, első összegező tanulmány Apor Elemérről
- Cs.Varga István,: *Búcsú a „legegribb” költőtől* = Új Ember, 2000. február 6.
- Cs.Varga István,: *Búcsú Apor Elemértől* = Új Hevesi Napló, 2000/2. sz.
- Cs.Varga István, (szerk.): *Dajkald völgy eme várost: In memoriam Apor Elemér*. Eger, 2008
- Részletesebb irodalomjegyzék a terjedelme miatt mellékletben csatolva

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: nincs

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat